

ŘÍZENÍ VĚDECKÉHO VÝZKUMU MEZINÁRODNÍ PROBLEMATIKY V ČSSR

Z povahy výzkumu mezinárodní problematiky vyplývá, že je víceoborový, respektive mezioborový. Proto byl ustaven orgán, který bude vědecký výzkum mezinárodní problematiky a otázek s tím spojených řídit a koordinovat. Rozhodnutím prezidia ČSAV ze dne 17. března 1965 byla vytvořena *Komise ČSAV pro řízení a koordinaci vědeckého výzkumu mezinárodní problematiky*. Předsedou komise byl jmenován akademik V. Knapp, člen prezidia ČSAV. Jejímí členy se stali představitelé vědeckých pracovišť a praxe z oblasti mezinárodní problematiky: dr. J. Azúd CSc, doc. Z. Bradáč CSc, J. Čtvrtečka, F. Dobiáš CSc, dr. V. Král DrSc, M. Míka, akademik J. Průšek, dr. R. Schmelz, doc. dr. Vl. Soják, J. Šedivý, dr. A. Šnejdárek, M. Šúra CSc, doc. dr. J. Tauchman CSc, doc. dr. L. Urban CSc, doc. dr. R. Wagner CSc, dr. P. Winkler a K. Krátký CSc (tajemník).

Komise se především seznámila s dosavadním stavem výzkumu mezinárodní problematiky. Vytvořila 5 pracovních skupin, a to pro oblast výzkumu obecných otázek (vedoucí A. Šnejdárek), mezinárodního dělnického hnutí (Z. Bradáč), socialistických zemí (V. Král), vyspělých kapitalistických zemí (L. Urban) a rozvojových zemí (J. Průšek).

Na základě získaného přehledu určila komise hlavní směry výzkumu mezinárodní problematiky, podle nichž budou v průběhu dalších jednání v roce 1966 provedeny úpravy v pojetí státního plánu výzkumu v oblasti mezinárodní problematiky.

Výzkum mezinárodní problematiky je dosud v plánu na rok 1966 až na dva komplexně pojaté úkoly (výzkum mezinárodních vztahů a výzkum rozvojových zemí) plánován podle jednotlivých vědních oborů. Presidium ČSAV schválilo 17. listopadu 1965 zprávu komise „O stavu a úkolech výzkumu mezinárodní problematiky“, ve které je tento výzkum pojat ve státním plánu komplexně jako víceoborový. To znamená, že jeho řízení se bude usu-

tečňovat na dvojí úrovni. Uvnitř jednotlivých vědních oborů jej i nadále budou řídit příslušná kolegia ČSAV a jeho komplexní koordinaci a celkové usměrňování bude provádět Komise prezidia ČSAV pro řízení a koordinaci vědeckého výzkumu mezinárodní problematiky.

Současně s úpravami státního plánu výzkumu bude komise v roce 1966 usilovat o řešení vztahu mezi vědeckým výzkumem a praxí, který je v jednotlivých oblastech různý. Na jedné straně nebyly výsledky výzkumu po dlouhou dobu s patřičným zájmem sledovány, což se projevilo jak v určování úkolů výzkumu, tak i v jeho zajištění; na druhé straně nepřihlíží výzkum vždy náležitě k významu praxe pro teorii a nevychází z jejích dlouhodobých potřeb. Jen pomalu a postupně si razí cestu názor, že také výzkum mezinárodní problematiky musí být prováděn v dlouhodobém výhledu tak, aby měl při řešení základních otázek před praxí určitý předstih. Již systematictější vzájemná informovanost, která ve vztazích mezi výzkumem a praxí chybí, bude prvním krokem na cestě k nápravě.

Významným úkolem komise v roce 1966 je zajištění některých základních předpokladů vědeckého výzkumu. Kromě podrobné evidence kádrového stavu a jeho zaměření jsou to především otázky informace a dokumentace, publikační činnost, otázky mezinárodní spolupráce a styku se zahraničím a konečně výchova kádrů pro výzkum i praxi.

Dokumentační a informační činnost ve výzkumu mezinárodní problematiky je doposud velice roztržena. Předpokládá se, že pro každou oblast výzkumu bude dobudováno dokumentační středisko, které bude zajišťovat základní bibliografické služby. S tím souvisí i otázka koordinace přísunu zahraniční literatury.

Problémů, před kterými komise zodpovědná za řízení a koordinaci vědeckého výzkumu mezinárodní proble-

matiky stojí, je tedy více než dost. Má-li však výzkum v této oblasti dosáhnout podstatného zlepšení, má-li se stát významným pomocníkem při plnění úkolů vyplývajících z mezinárodního postavení a zahraniční polití-

ky ČSSR, je nutné tyto naléhavé otázky za pomoci všech zainteresovaných vědeckých pracovníků a za spolupráce příslušných politických orgánů řešit.

K. Krátký

ROZHOVOR O ČESKOSLOVENSKO-NĚMECKÝCH VZTAZÍCH

Mezinárodní vztahy vyvolávají ve srovnání s jinými předměty společensko-vědního výzkumu mimořádně aktivní zájem politicky angažované veřejnosti. Zvláště pak jde-li o otázky stěžejního, nejen výzkumného, ale i aktuálně politického významu. Dokazuje to stoupající množství mezinárodních setkání nejrůznějšího charakteru. Mezi otázky zmíněného druhu patří ve střední Evropě bezpochyby problematika vztahů československo-německých. Nejen proto, že jde o geograficky dané sousedství se všemi aspekty vzájemného historického vlivu nebo o jeden ze stýčných bodů slovanské a germánské oblasti, ale proto, že má co říci k řešení komplikovaného německého problému a možnost ukázat předpoklady i překážky mírové koexistence států odlišných společenských systémů.

Této skutečnosti si byli vědomi organizátoři a účastníci zasedání konaného ve dnech 14.—17. prosince 1965 v Praze. Pod názvem — *Sousedě v srdci Evropy* — došlo k setkání skupiny členů *Evangelické akademie* ze Západního Berlína a vybraných čs. odborníků, připraveného Ústavem pro mezinárodní politiku a ekonomii v Praze a západoberlínskými hosty pod patronací Čs. společnosti pro mezinárodní styky. Na programu zasedání, tematicky pojatého značně široce, byly filosofické, historické, kulturní a politické aspekty česko-německého sousedství a současných československo-západoněmeckých, respektive západoberlínských vztahů. Přednášky uvádějící diskusi přednesli západoberlínské hostě ve tomto sledu: *Slovenská Evropa a Německo* (dr. Müller-Gangloff), *Kulturní centrum Praha a její vliv na západní Evropu* (dr. Schelz), *Nedávná německá minulost a její překonání* (p. Hammerstein), *Budoucnost měst v Evropě* (inž. Mannleitner) a *Předpoklady filosofického rozhovoru mezi Západem a Východem ve střední Evropě* (prof. dr. Heintel). Přednášky vyvolaly živou

diskusi, která ovšem, i s ohledem na složení účastníků (vědečtí pracovníci některých výzkumných ústavů a vysokých škol, ale i novináři, studenti a jiní), přesahovala rámec daný přednáškami a neodrážela jen výsledky společenskovědního výzkumu, ale i praktická politická stanoviska účastníků.

Přenáška dr. Müllera-Gangloffa byla vhodným historickým úvodem zasedání. Zabýval se tradicí německé politiky v Evropě s těžiškem v 19. století. Dvě základní alternativy této politiky vidí v příkladu Bismarcka stavějícího na prvé místo státní jednotu Německa a jeho někdejšího kritika, politického myslitele Konstantina Franze, který spatřoval existenční úkol Německa v mírovém řešení vztahu k jeho — zvláště východním — sousedům. Referent se přikláněl k názoru K. Franze a dodnes jej pokládá za aktuální. Přesto však upozorňoval na jistou explozivnost německého problému pramenící z „přílišného“ rozdělení (tj. z neexistence dostatečných lidských, kulturních i politických kontaktů mezi jednotlivými částmi Německa) a z politické a právní labilitaty statutu Západního Berlína. To ho vede k tomu, že hledá řešení ve zcela nové roli Západního Berlína. Předpokládá jeho existenci jako třetí státní jednotky na území Německa (ať již podle někdejšího amerického návrhu na polosuverenní objekt mezinárodního práva, či podle pozdějších sovětských představ o svobodném městě). Západní Berlín by se měl podle jeho názoru stát střediskem nejrůznějších vnitroněmeckých kontaktů (rozvíjených s mezinárodní pomocí a pod jistou kontrolou zainteresovaných států) a iniciátorem kontaktů s východními sousedy Německa. Současně s tím by měla být mezinárodně právně zajištěna vazba Západního Berlína na oba německé státy. Celou tuto představu shrnuje pod tzv. teorií „Doppel-Konföderation“. V dis-